

Õiguskantsler

Tanel Viks
Kehtna Vallavalitsus
tanel.viks@kehtna.ee

Teie nr

Meie 04.03.2022 nr 6-4/202001/2201292

Koolitranspordi korraldamine

Lugupeetud vallavanem

Õiguskantslerilt paluti hinnangut, kas Kehtna valla koolitranspordi korraldus on õiguspärane. Vald ei ole mitme aasta jooksul taganud avaldaja lastele koolitransporti ning ei ole hüvitanud lapsevanemale kõiki transpordikulusid sel ajal, kui ta on pidanud ise oma lapsi kooli ja koju tagasi sõidutama.

Kohalik omavalitsus peab korraldama õpilastele transpordi elukohajärgsesse kooli ja tagasi ([Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lõike 2 p 8](#)). Kuni käimasoleva õppeaastani ei korraldanud Kehtna Vallavalitsus avaldaja lastele koolitransporti. Sellega rikkus vald seadusest tulenevat kohustust ja seadis ohtu hariduse kättesaadavuse ([põhiseaduse § 37 lg 1](#)).

Vald hakkas avaldaja lastele koolitransporti korraldama alates sellest õppeaastast. Kuni 2021. aasta detsembri eelviimase õppenädalani ei olnud aga avaldaja hinnangul vald korraldanud transporti lastele piisavalt kättesaadaval moel, mistõttu sõidutas ta lapsi kooli ja tagasi jätkuvalt ise. Nimelt leidis lapsevanem, et teekond bussipeatuseni pimedal ajal polnud kuigi lapsesõbralik. Tee on talvel tihti lund täis või libe, samuti puhub lagedal maastikul alati tugev tuul. Peale selle puudub bussipeatuses varjualune. Kuigi valla hinnangul oli koolitransport korraldatud, võib olla tõsi, et vald polnud transpordi korraldamisel laste vajadusi vajalikul määral arvestanud (vt ka [lastekaitseaduse § 21 lg 1](#)).

Koolitransporti korraldades peab vald hoolitsema selle eest, et transport oleks õpilasele kättesaadav ning toetaks õpilase liikumist kodust kooli ja tagasi. Lapse kooliteed planeerides (ka bussipeatusesse jõudmiseks) tuleb arvestada lapse vanust ja jälgida, et tee oleks ohutu. Jalgsitee peab olema jalakäijatele mõeldud tee, mis on igasuguse ilmaga läbitav, võimaluse korral valgustatud ja ohutu ülekäigukohaga. Et laps ei peaks kooli jõudma läbimärja ja külmununa, tuleks hoolitseda ka selle eest, et bussipeatuses asuks hooldatud rajatis, mis pakuks varju ja sõltuvalt teekonnast kodust bussipeatusesse miks mitte ka jalgratta hoiukohta.

Õiguskantsleri Kantselei eestvedamisel korraldatud laste ja noorte fotovõistlusele (eesmärk oli näidata lapsesõbralikke kohti või kohti, mis tuleks muuta lapsesõbralikuks) saadetud piltidelt ja sõnumitest (vt 2021. aastal koostatud [videokokkuvõtet „Laste ja noorte hääl kohaliku elu korraldamisel“](#)) võib näha, et bussipeatusesse jõudmiseks tuleb lastel mõnikord kõndida mööda autoteed, jalakäijate teeületuskoht on märgistamata või jääb bussipeatusest liiga kaugemale,

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

bussipeatus asub keset kõnniteed ja seal puudub istepink. Sellised lahendused näitavad, et laste turvalisus ja heaolu on jäetud vajaliku tähelepanuta.

Kehtna Vallavalitsus selgitas õiguskantsleri nõunikule, et vald on varasemalt lahendanud koolitranspordi puudumise nii, et on hüvitanud vanemale isikliku sõiduauto kulud. Varem kehtinud Kehtna Vallavolikogu 21.11.2018 [määruse nr 35 „Õpilastele sõidusoodustuste andmise kord“](#) § 1 lõikeid 1 ja 3 rakendati siis, kui vald ei olnud korraldanud ise transporti ning õpilasel ei olnud võimalik kasutada ühistransporti. Samasuguse korralduse paistab ette nägevat Kehtna Vallavolikogu 16.06.2021 [määruse nr 103 „Õpilastranspordi hüvitamise kord“ § 3](#). Samas, kui vald hüvitab vanemale sõiduauto kasutamise kulud, ei anna see kohalikule omavalitsusele õigust jätta õpilasele koolitransport korraldamata, sest seaduse kohaselt tuleb tal seda teha.

Kui vald on korraldanud õpilasele koolitranspordi, võib vald otsustada, kas ja kui suures ulatuses vabatahtlikult toetada peret, kes korraldatud transpordist hoolimata viib last kooli ja toob koju oma sõiduautoga. Praegusel juhul on vanem olnud sunnitud ise lapsi kooli vedama. Ta oli sunnitud valima, kas taotleda oma laste kooli sõidutamiseks vallalt toetust või teha seda valla toetuseta. Igal juhul tuli tal lapsi ise kooli ja koju sõidutada, sest vald ei olnud transporti korraldanud. Vald ei saa aga ühelgi tingimusel seada peret olukorda, kus pere peab nõustuma pakutava kulude hüvitamisega sellepärast, et vald ei paku perele muid transpordilahendusi.

Vallavalitsusel on võimalik teha lapsevanemale ettepanek sõlmida vallaga leping, et ta viiks lapse kooli ja tooks sealt tagasi. Sel juhul saab vanem hinnata, kas ta soovib korraldada enda lapse koolitranspordi haridusseaduse § 7 lõike 2 punkti 8 kohaselt. Selleks et vald saaks lapsevanema kaudu oma ülesannet täita, peab vald sõlmima vanemaga lepingu koolitransporditeenuse osutamiseks. Lepingust peavad selguma olulised tingimused: lapsevanema kohustus osutada vallale teenust (nõuded teenuse osutamisele), teenuse osutamise tähtaeg, teenuse hind ja selle eest maksmise tingimused (nt vanema nõusolek valla õigusaktides kehtestatud tingimustega). Tähtis on, et mõlemad pooled saaksid aru, et tegemist on koolitranspordi korraldamise kokkuleppega haridusseaduse § 7 lõike 2 punkti 8 mõttes. Vanem saab vallaga lepingulises suhtes olla teenuseosutajana, mitte lapsevanemana. See tähendab, et koolitransport tuleb lapsele tagada ka siis, kui vanem on haige või ei saa töökohustuste tõttu last ise vedada.

Asjaoludest võib järeldada, et Kehtna Vallavalitsus ja lapsevanem ei jõudnud kõigis koolitransporditeenuse tingimustes kokkuleppele (mh ei olnud lapsevanem nõus valla makstava tasuga). Järelikult oli tegemist õigusvastase olukorraga.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Kehtna Vallavolikogu; Eesti Linnade ja Valdade Liit